

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко І. І. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами ІКТ [Електронний ресурс] / І. І. Бондаренко. – Режим доступу: <http://www.eduwiki.urau.net.ua/wiki/images/5/59/Виступ.pdf>
2. Дардан Т. С. Розвиток креативності та обдарувань учнів молодших класів / Т. С. Дардан // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2014. – № 7. – С. 30 – 33.
3. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта» / О. В. Співаковський, Л. Є. Петухова, В. В. Коткова. – Херсон, 2011. – 268 с.
4. Павленко В. В. Розвиток креативності молодших школярів як педагогічна проблема / В. В. Павленко // Проблеми освіти: Наук-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2015. – Вип. 85. – С. 152 – 158.

Оксана Лисенко

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: доц. Починок Є.А.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

На сучасному етапі розвитку демократичного суспільства громадянська освіта стає не просто однією з умов освітньої модернізації, а важливою потребою сьогодення. Особливо актуальним є акцентування уваги на розвитку громадянських якостей молодших школярів, результатом якого має стати громадянська компетентність як інтегрована якість особистості.

Дослідженням проблеми формування громадянської компетентності учнів займалися сучасні вчені-педагоги Р. Арцишевський, В. Білоусова, О. Вишневецький, Л. Вербицька, М. Гончарова, О. Докукіна, Б. Кобзар, Л. Крицька, Н. Косарева, О. Матвієнко, В. Оржеховська, О. Пометун, Є. Постовойтов, А. Ржевська, А. Сиротенко, О. Сухомлинська, І. Тараненко, К. Чорна та ін. Особливості формування громадянської компетентності молодших школярів вивчали такі науковці як: І. Бех, М. Боришевський, І. Зязюн, В. Кремень, В. Лозова, А. Скемська, Г. Троцько, Г. Филипчук, та ін.

Громадянська компетентність є однією із ключових компетентностей особистості молодшого школяра. Вона передбачає наявність сформованої готовності до усвідомлення та ефективної реалізації громадянських прав і свобод, принципів та цінностей, розвиток на цій основі стійкої громадянської позиції. Відтак взаємопов'язаними компонентами громадянської компетентності є знання, цінність та діяльність. Ми визначаємо *громадянську компетентність* як інтегровану здатність особистості використовувати громадянські знання, уміння та цінності з метою розвитку демократичного суспільства.

Формування громадянської компетентності молодших школярів – складний та довготривалий процес, який потребує тісної взаємодії школи та сім'ї. Адже саме в родинному середовищі закладаються основи для розвитку громадянських якостей особистості. Дитина набуває досвіду поведінки в суспільстві на основі прикладу близьких дорослих, які є для неї авторитетом, тому від цього залежить подальший процес формування громадянськості як однієї із основних якостей особистості. Виключно громадянські знання та досвід діти отримують уже в школі, тому її роль є не менш важливою. Сучасні педагогічні технології дозволяють зробити процес формування громадянської компетентності молодших школярів цікавим та ефективним. Пріоритетними варто зробити активні методи та форми, що ґрунтуються на демократичному стилі, сприяють розвитку креативності, самостійності, ініціативності, реалізації творчого потенціалу учнів.

Як бачимо, результативність формування громадянської компетентності молодших школярів залежить від різноманітних умов. Відповідно до переліку, розробленого Радою Європи, виділяють загальні умови формування громадянської компетентності на уроці, в школі, у шкільному середовищі, в місцевій громаді:

- активна участь учнів, педагогів і батьків у демократичному управлінні навчальним закладом;
- демократизація методів навчання та виховання, відносин суб'єктів навчально-виховного процесу;
- використання методів особистісно-орієнтованого навчання;
- взаємозв'язок теоретичних знань та практичної діяльності;
- чергування індивідуальних та колективних форм роботи;
- навчання та виховання на основах толерантності, поваги до громадянських цінностей тощо.

Серед методів формування громадянської компетентності особливого значення набуває метод проектної діяльності, що передбачає індивідуальну, парну або групову роботу, орієнтовану на самостійність учасників проектної діяльності. Сутність останньої науковці вбачають у стимулюванні учнів до вирішення актуальних проблем. Важливість проектних технологій у системі громадянської освіти полягає у навчанні через дію, тобто через усвідомлену активність учнів.

Оскільки на сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається висока необхідність використання інформаційно-комунікаційних технологій, то метод проектів доцільно поєднувати із технічними засобами навчання. У результаті такого поєднання отримуємо метод соціальних проектів на основі інформаційно-комп'ютерних технологій, який забезпечує активне навчання молодших школярів, створює умови для командної роботи, яка є невід'ємною складовою процесу формування громадянської компетентності. Участь у таких проектах сприяє розвитку громадянських якостей, комунікативних здібностей, уміння творчо працювати та розв'язувати проблеми.

Отже, громадянська компетентність є однією із ключових у системі розвитку особистості молодшого школяра, оскільки саме в молодшому шкільному віці закладаються основи ціннісних орієнтацій свідомого

громадянина. Результативність цього процесу є однією із головних умов демократизації сучасної школи, а в подальшому – демократизації українського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні питання формування та розвитку громадянських компетентностей в Україні: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю «Розвиток громадянських компетентностей в Україні» (Київ 17-18 березня 2016 р.) / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, Н. Г. Протасової, Ю. О. Молчанової. – К.: НАДУ, 2016. – 308 с.
2. Громадянська освіта: теорія і методика навчання / під заг. ред. Т. Ладиченко. – К.: Видавництво ЕТНА-1, 2008. – С.128 – 132.
3. Облаухова О. Формування громадянської компетентності молодших школярів / О. Облаухова // Початкова освіта. – 2016. – № 6. – С. 4 – 8.

Валентина Мовчан

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
початкової освіти Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасній методиці навчання образотворчому мистецтву молодших школярів найбільш прийнятними є ті методи, що стимулюють та мотивують творчу діяльність учнів. Пріоритетним завданням уроків образотворчого мистецтва є формування особистості, яка здатна до художньо-творчої самореалізації.

Невипадково О. Хижна розглядає мистецьку освіту учнів початкової школи як особистісний приріст, комплекс змін, що виявляється в результаті власної активності учнів та виражається в оволодінні системою знань, умінь та навичок, досвідом самостійної художньо-творчої діяльності, у формуванні світогляду, ціннісних орієнтацій, покликаних підготувати учнів до активної участі в соціокультурному житті суспільства [3, с. 16].

Зауважимо, що мистецька освітня галузь інтегрує знання основ образотворчого мистецтва, музичного мистецтва та синтетичних мистецтв.

Л. Масол стверджує, що будь-яка форма інтеграції має бути дидактично доцільною, а не еkleктичною, коли різнопредметні знання синтезуються без належного теоретичного й методичного обґрунтування та забезпечення. Як і абсолютна ізолюваність опанування окремих дисциплін, інтегроване навчання може бути неефективним у разі відсутності єдиної освітньо-виховної мети, продуманої дидактичної основи, умотивованої теми розвивальних педагогічних технологій [2, с. 39].